

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
маркетингу
Протокол № 1 від 30.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ЕКОНОМІЧНА НОРМАТИВНА БАЗА КОМПАНІЇ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **075 «Маркетинг»**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **«Маркетинг»**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник(и):
к.е.н., доцент

Сергій РОДІОНОВ

Завідувач кафедри
маркетингу

Людмила ГРИНЕВИЧ

Гарант програми

Марина УС

Харків
2023

ВСТУП

Успішна підготовка фахівців з маркетингу багато в чому залежить від того, наскільки глибоко і всебічно студенти ознайомлені з діючими законодавчими актами і нормативними документами з усіх напрямків та питань підприємницької діяльності. Значна кількість випускників-маркетологів відкриває власну справу, веде власний бізнес, що потребує глибоких знань як з законодавчого регулювання маркетингової діяльності, так і підприємницької діяльності в цілому.

Метою викладання навчальної дисципліни "Економічна нормативна база підприємства" є формування системи теоретичних знань і прикладних вмінь і навичок з питань розробки та застосування економічних норм та нормативів у процесі господарської діяльності суб'єктів підприємництва.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Економічна нормативна база підприємства" є оволодіння теоретичними знаннями щодо законодавчого регулювання створення та організації діяльності підприємства; отримання практичних навичок щодо формування економічних норм і нормативів, формування облікової політики підприємства для забезпечення його ефективної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діюча законодавча база з розробки та регулювання економічних норм і нормативів на підприємстві.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПРН1.	ЗК1, ЗК3
ПРН2.	СК1.
ПРН3.	ЗК6, СК9
ПРН6.	ЗК7, СК4.
ПРН16.	СК10

де, ПРН1. Знати і вміти застосовувати у практичній діяльності сучасні принципи, теорії, методи і практичні прийоми маркетингу.

ПРН2. Вміти адаптовувати і застосовувати нові досягнення в теорії та практиці маркетингу для досягнення конкретних цілей і вирішення задач ринкового суб'єкта.

ПРН3. Планувати і здійснювати власні дослідження у сфері маркетингу, аналізувати його результати і обґрунтовувати ухвалення ефективних маркетингових рішень в умовах невизначеності.

ПРН6. Вміти підвищувати ефективність маркетингової діяльності ринкового суб'єкта на різних рівнях управління, розробляти проекти у сфері маркетингу та управляти ними

ПРН16. Вміти застосовувати сучасні маркетингові технології та інструменти для ухвалення маркетингових рішень і набуті креативні навички для розробки інноваційних продуктів.

ЗК1. Здатність прийняття обґрунтованого рішення

ЗК3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК6. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

СК1. Здатність логічно і послідовно відтворювати та застосовувати знання з найновіших теорій, методів і практичних прийомів маркетингу.

СК4. Здатність застосовувати творчий підхід до роботи за фахом.

СК9. Здатність здійснювати на належному рівні теоретичні та прикладні дослідження у сфері маркетингу.

СК10. Здатність застосовувати сучасні маркетингові технології та інструменти для ухвалення маркетингових рішень і набуття креативних навичок розробки інноваційних продуктів

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи нормативної бази та організації діяльності підприємств

Тема 1. Основні поняття економічної нормативної бази підприємства.

1.1. Предмет, метод та сутність економічної нормативної бази підприємства

Предмет курсу, ціль його вивчення. Основні поняття, терміни і визначення

1.2. Задачі економічної нормативної бази підприємства

Склад і взаємозв'язок документів економічної нормативної бази підприємництва в Україні.

1.3. Структура законодавчої і нормативної баз підприємництва

Конституція України як основний закон держави і суспільства. Закони України, порядок їхнього вступу в силу і реалізації. Постанови Кабінету Міністрів України, нормативні документи міністерств і відомств: їхнє призначення і порядок застосування. Офіційні друковані органи засобів масової інформації

Тема 2. Організаційні питання створення та діяльності підприємств в Україні

2.1. Особливості створення і ліквідації підприємств

Особливості створення юридичних осіб і суб'єктів підприємництва без утворення юридичної особи. Етапи реєстрації, обов'язкові умови і терміни. Перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Порядок отримання ліцензій. Порядок ліквідації суб'єктів підприємництва.

2.2. Закони та нормативні акти

Законодавство України про порядок створення і реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності

Тема 3. Регулювання готівкового та безготівкового обігу

3.1. Правове регулювання розрахункових відносин

Обмеження, умови та вимоги. Форми та способи безготівкових розрахунків, які використовуються в господарському обороті України

3.2. Поняття та види банківських рахунків

Порядок їх відкриття та закриття. Організація міжбанківських розрахунків в Україні.

3.3. Регулювання касових операцій

Регулювання касових операцій. Ліміт касової готівки. Штрафні санкції за порушення готівкового обігу та касової дисципліни

Тема 4. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва

4.1. Поняття та принципи зовнішньоекономічної діяльності

Законодавство України про зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів підприємництва. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Види зовнішньоекономічної діяльності

4.2. Ліцензування та квотування зовнішньоекономічної діяльності

Поняття іноземних інвестицій. Митне та тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Система митних тарифів і зборів. Порядок митного оформлення товарів. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності.

Змістовий модуль 2. Нормативна база підприємства: витрати, зобов'язання та податки

Тема 5. Регулювання оплати праці

5.1. Складові фонду оплати праці

Законодавство України про оплату праці. Державне та договірне регулювання оплати праці. Державні норми, гарантії і компенсації. Мінімальна заробітна плата та порядок її визначення. Нарахування на заробітну плату та утримання із заробітної плати. Оплата відпусток. Оплата за час перебування у відрядженні. Оплата лікарняних. Індexсація та компенсація доходів громадян.

5.2. Поняття колективного договору та основні його положення. Штрафні санкції за порушення трудового законодавства.

Тема 6. Нормативне регулювання основних фондів підприємства

6.1. Поняття основних фондів та їх класифікація

Поняття основних фондів. Класифікація основних фондів у податковому та бухгалтерському обліку. Оцінка та переоцінка (уцінка та дооцінка) основних фондів. Амортизація основних засобів у податковому та бухгалтерському обліку. Індксація(переоцінка) основних засобів. Модернізація та ремонт основних засобів. Вибуття основних засобів.

6.2. Елементи облікової політики підприємства щодо основних фондів

Тема 7. Політика підприємства щодо витрат та зобов'язань

7.1. Нормативні документи з обліку витрат

Нормативні документи з обліку витрат на підприємстві. Калькулювання собівартості продукції. Розподілення непрямих витрат за видами продукції

7.2. Формування облікової політики підприємства щодо витрат

Регулювання дебіторської та кредиторської заборгованості. Поняття та класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості. Безнадійна дебіторська заборгованість. Резерв сумнівних боргів. Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості.

Тема 8. Нормативна база оподаткування

8.1. Система оподаткування в Україні

Нормативно-правова база з питань застосування окремих податків і зборів. Податок на прибуток підприємств. Акцизний податок. Податок на додану вартість. Єдиний соціальний внесок. Податок на доходи фізичних осіб

8.2. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва

Вибір системи оподаткування суб'єктів підприємництва (спрощена чи загальна).

Перелік практичних завдань за навчальною дисципліною наведено в табл.

2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Становлення та основні поняття Економічної нормативної бази підприємства
Тема 2. Завдання 2.	Створення та діяльність підприємств в Україні
Тема 3. Завдання 3.	Регулювання розрахункових відносин в Україні
Тема 4. Завдання 4.	Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні
Тема 5. Завдання 5.	Оплата праці на підприємстві
Тема 6. Завдання 6.	Основні фонди підприємства: нормативне регулювання та елементи облікової політики підприємства
Тема 7. Завдання 7.	Політика підприємства щодо витрат та зобов'язань
Тема 8. Завдання 8.	Нормативна база оподаткування підприємств та фізичних осіб

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 8	Вивчення лекційного матеріалу та опрацювання додаткової інформації щодо пошукової оптимізації
Тема 1 - 8	Підготовка до практичних занять
Тема 1 - 6	Виконання індивідуальних завдань
Тема 4 та 8	Презентація
Тема 1 - 8	Підготовка до екзамену

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1,2,3,4,5,6), проблемна лекція (Тема 2-5)

Наочні (демонстрація (Тема 1-8).

Практичні (практична робота (Тема 1-8), презентація (Тема 4 та 8)

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням

балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Індивідуальні навчально-дослідні завдання (40 балів), колоквиум (12 балів), презентація (8 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів)

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит)).

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність «Маркетинг»

Освітньо-професійна програма «Маркетинг».

Семестр __

Навчальна дисципліна "Економічна нормативна база підприємства"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (тестове). (10 балів)

Вказати загальнодержавні та місцеві податки. Які базові ставки податків встановлені державою?

Завдання 2 (діагностичне). (14 балів)

Фізична особа підприємець реалізує товари на ринку (роздрібний продаж товарів населенню).

Кількість найнятих робітників складає 2 особи. Обсяг реалізації товарів за 2020 рік склав 500 тис. грн.

Обґрунтувати систему оподаткування для даного підприємця на 2021 рік.

Завдання 3 (стереотипне). (16 балів)

Визначити суму амортизації основних фондів підприємства, використовуючи такі методи нарахування амортизації як метод прискореного зменшення залишкової вартості і кумулятивний.

Підприємством придбаний об'єкт основних засобів і введений в експлуатацію з 01.04.2016 р. Первинна вартість такого об'єкту – 216000 грн. Термін корисного використання – 5 років. Ліквідаційна вартість об'єкту основних засобів|коштів| – 8000 грн. Обґрунтувати вибір методу нарахування амортизації для підприємства.

Вказати елементи облікової політики підприємства відносно основних фондів.

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та

етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (тестове). (10 балів)

Завдання виконано з розгорнутою відповіддю.

Завдання 2 (діагностичне). (14 балів)

Відповідь розкрита та обґрунтована

Завдання 3 (стереотипне). (16 балів)

Виконане завдання має обґрунтування, а розрахунки проведені вірно.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141., зі змінами № 27-ІХ від 03.09.2019, ВВР, 2019, № 38, ст.160

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-ІV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144., зі змінами № 2849-ІХ від 13.12.2022

3. Митний кодекс України від 13.03.2012 №4495-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552., зі змінами № 3288-ІХ від 28.07.2023

4. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112., зі змінами № 3287-ІХ від 28.07.2023

5. Закон України "Про ціни та ціноутворення" редакція № 2254-ІХ від 12.05.2022

6. Закон України «Про рекламу», редакція № 3136-ІХ від 30.05.2023

7. Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку: нормативна база. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja>

Додаткова

8. Основи підприємництва: навчальний посібник/ Г.І. Карпюк. - К. : КНЕУ, 2011 – 511с.

9. Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник /Алексеева С. В., Базиль Л. О., Байдулін В. Б., Гриценко І. А., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Сохацька Г. В. – Житомир: "Полісся", 2021. – 248 с.

10. Карпюк Г. І. Основи підприємництва: навчальний посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/04/19/Osnovy%20pidpryyemnytstva.pdf>

11. Планування та організація діяльності підприємства: навчальний посібник / Г. Б. Веретенникова, В. В. Томах, І. М. Геращенко. – Харків : ХНЕУ ім.

С. Кузнеця, 2020. – 210 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26529>

Інформаційні ресурси

12. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. –Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

13. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. –Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua>.

14. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua>.

15. Офіційний веб-сайт Міністерства цифрової трансформації України. – Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/>.